

Foto: Thomas Gunnarsson

Gulyxne finns på den svenska rödlistan och är placerad i kategorin missgynnad (NT). Arten har under de senaste årtiondena minskat betydligt i utbredning och antal växtplatser. För att försöka bryta den negativa utvecklingen har Naturvårdsverket låtit utarbeta ett åtgärdsprogram som har som mål att gynna arten. Gulyxne är liksom alla orkidéer fridlyst i hela landet. Arten ingår i EU:s habitatdirektiv, vilket innebär att Sverige åtagit sig att skydda den inom EU:s nätverk Natura 2000.

Gulyxne är en liten orkidé som är ca 1 dm hög. De 2–3 tunglika, ljusgröna och fettglänsande bladen omger stjälkens nedre del. Blommorna är ofta 5–10 till antalet och har långa smala, blekt gulgröna kalkblad, sporre saknas. Blomställningen är relativt gles. Blomningstiden infaller under slutet av juni och in i juli. Frökapslarna blir upp till 1 cm långa och sitter upprätt. Antalet blommande individer kan variera kraftigt från år till år.

Gulyxne är en av vårt lands sällsyntaste orkidéer och har också kallats för myggnycklar.

Rödlistan

Den svenska rödlistan upprättas av ArtDatabanken och fastställs av Naturvårdsverket. Listan uppdateras vart femte år. I rödlistan klassificeras växter och djur i olika hotkategorier beroende på hur stor risken är att arten ska försvinna ur landet.

Rödlistans kategorier:

- RE – Försvunnen
- CR – Akut hotad
- EN – Starkt hotad
- VU – Sårbar
- NT – Missgynnad**
- DD – Kunskapsbrist

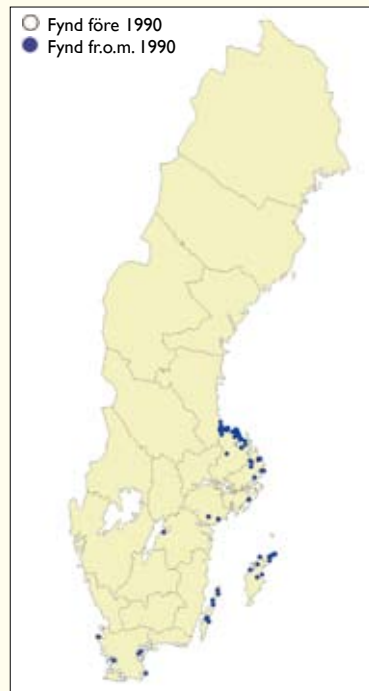
Foto: Thomas Gunnarsson

Gulyxne

är kalkkrävande och förekommer i landskap med kalkberggrund i södra Sverige. Gulyxne har sin huvudutbredning i norra Upplands och Gästriklands kalkområden och förekommer sällsynt i övriga delar av landet, på de flesta platser med ett fåtal individ.

Gulyxne förekommer i öppna, trädfriska rikkärr, främst ex-

tremrikkärr. Orkidén växer i områden med ytligt och rörligt grundvatten men kan även uppträda i mera ängsbetonade miljöer, främst i södra Sverige. I norr växer gulyxne ofta i blöta kärr. I ängsmiljöer och många rikkärr i södra Sverige är gulyxne beroende av att växtplatsen hävdas genom bete eller slåtter. Utebliven hävd är en starkt bidragande orsak till att gulyxne försvunnit från många platser i södra Sverige. I blöta och vattenrika miljöer klarar sig gulyxne utan hävd. I kustområdena i Uppland och Gästrikland torkar kärren med tiden ut genom landhöjningen, vilket medför att arten försvinner samtidigt som nya plantor etablerar sig på nya landvinningsmarker utmed kusten. Gulyxne försvinner normalt från växtplatsen om de hydrologiska förhållandena ändras, även om dessa är mycket små. Detta är den främsta orsaken till att arten minskat eller har försvunnit från många platser. Om hävden upphör är det bara en tidsfråga hur länge det dröjer innan orkidén försvunnit i den uppväxande sumpskogen. Sådana växtplatser måste betas eller skötas med slåtter för att gulyxne ska överleva.

Gulyxne finns också i Danmark, har ett fåtal lokaler i Finland men är utgången från Norge.

Om du vill läsa mer om gulyxne eller om floraövervakning kan du besöka följande hemsidor:

Svenska Botaniska Föreningen:
www.sbf.c.se

ArtDatabanken:
www.artdata.slu.se

Naturvårdsverket:
www.naturvardsverket.se

Länsstyrelserna:
www.lst.se

Floraövervakning

Sveriges miljömål slår fast att alla arter ska förekomma i livskraftiga bestånd. Att kartlägga förekomsten av hotade växter är en viktig del i arbetet med att bevara arter och biologisk mångfald.

Projekt Floraväktarna är ett nätverk av växt- och naturintresserade personer som besöker de hotade arternas växtplatser för att räkna antalet plantor, upptäcka eventuella förändringar eller andra oroande faktorer. Floraväktarnas rapporter ligger till grund för en del av miljöövervakningen

och floravårdsarbetet i landet.

Andra viktiga delar i bevarandearbetet är nätverket Natura 2000 och arbetet kring åtgärdsprogrammen.

Naturvårdsverket har gett länsstyrelserna i uppdrag att ta fram åtgärdsprogram för ett antal hotade kärlväxter som inte klarar att överleva utan särskilda åtgärder. Programmen är inte formellt bindande men syftar till att vara vägledande för arbetet med att bevara dessa arter i landet.

Natura 2000 är ett nätverk av EU:s mest

skyddsvärda naturområden. Natura 2000-områden finns i alla medlemsländer och ska hejda utrotningen av arter och livsmiljöer. Ett fyrtiotal av Sveriges kärlväxter ingår i nätverket.

Vill du veta mer om floraövervakning eller informera om någon lokal för gulyxne hör gärna av dig till margareta.edqvist@telia.com som är samordnare för Floraväktarna.

Vill du diskutera kring skötsel eller åtgärder för en specifik lokal kontakta din länsstyrelse.

Svenska Botaniska Föreningen
Världsnaturfonden WWF
ArtDatabanken